

SPIS TREŚCI

Wstęp	11
Część I	
METODY BADANIA EMOCJI	15
Rozdział 1	
Wprowadzenie do sposobu pojmowania emocji i możliwości ich pomiaru	
Henryk Gasiul	17
1. Pojęcie emocji	17
2. Perspektywy spojrzenia na emocje	22
3. Komponentowa interpretacja emocji	30
4. Kategorie i rodzaje zjawisk afektywnych – próba uporządkowania	38
5. Podsumowanie – uogólnienia	45
Bibliografia	46
Rozdział 2	
Kategorialne i dymensjonalne podejście do interpretacji emocji i ich metodologiczne konsekwencje. Możliwości pomiaru fenomenologicznego komponentu emocji	
Henryk Gasiul	50
1. Emocje jako odrębne kategorie	50
2. Wybrane sposoby pomiaru kategorii emocji podstawowych	53
2.1. Profil emocji według R. Plutchika i H. Kellermana	54
2.2. Pomiar emocji podstawowych – skala C. Izarda	56
3. Pomiar innych kategorii doświadczanych emocji	58
4. Kontrowersje wokół pomiaru emocji z perspektywy doświadczającego je podmiotu	64
5. Podejście dymensjonalne i modele kołowe	66
6. Podsumowanie	77
Bibliografia	77

Rozdział 3**Emocje samoświadomościowe****– podstawowe rozróżnienia i narzędzia pomiaru**

Włodzimierz Strus, Piotr Olaf Żylicz	80
1. Podstawy teoretyczne	81
1.1. Duma, pycha, poczucie winy i wstyd – podstawowe rozróżnienia	81
1.2. Poczucie winy i wstyd – podobieństwa, różnice, funkcjonalność	84
1.3. Rodzaje poczucia winy	87
1.3.1. Funkcjonalne czy dysfunkcjonalne?	87
1.3.2. Prywatne czy interpersonalne?	89
1.3.3. Stan czy cecha	92
2. Pomiar dumy i pychy, poczucia winy, wstydu	94
2.1. Pomiar dumy i pychy	95
2.1.1. Skale Dumy Autentycznej i Hubrystycznej (Authentic and Hubristic Pride Scales – AHPS) J.L. Tracy i R.W. Robinsa	95
2.2. Pomiar poczucia winy i wstydu	95
2.2.1. Kwestionariusz Poczucia Winy (KPW) M. Kofty, J. Brzezińskiego i M. Ignaczaka	95
2.2.2. Inwentarz Poczucia Winy (Guilt Inventory – GI) K. Kuglera i W.H. Jonesa	96
2.2.3. Kwestionariusz Interpersonalnego Poczucia Winy (Interpersonal Guilt Questionnaire – IGQ) L.E. O'Connor	97
2.2.4. Kwestionariusz Odczuć Osobistych-2 (Personal Feelings Questionnaire-2 – PFQ-2) D.W. Hardera	97
2.2.5. Kwestionariusz Afektywności Społecznej (KAS) O. Żylicza	98
2.3. Pomiar szerokiego zakresu emocji samoświadomościowych	99
2.3.1. Test Emocji Samoświadomościowych-3 (Test of Self-Conscious Affect-3; TOSCA-3) – J.P. Tangney, R.L. Dearing, P.E. Wagner i R. Gramazowa	99
2.3.2. Skale Uczuć Moralnych-5 (SUM-5) W. Strusa	101
3. Podsumowanie	103
Bibliografia	105

Rozdział 4**Komponent ekspresywno-społeczny emocji i sposoby jego pomiaru**

Magdalena Lechowicz-Gasiul, Henryk Gasiul	110
1. Biologiczne programy emocji – wskaźniki uniwersalności emocji	111
2. Znaczenie kontekstu kulturowego i społecznego w kształtowaniu oraz rozpoznawaniu emocji na podstawie jej ekspresji	114

3. Oszacowanie jako podstawa oceny ekspresji emocji	118
4. Możliwości pomiaru emocji na podstawie ekspresji	123
Bibliografia	127

Rozdział 5

Neurofizjologiczny składnik emocji – mózgowe podłoże emocji oraz strategie pomiaru

Krystyna Rymarczyk, Pamela Sobczak	130
1. Wprowadzenie	130
2. Metody obrazowania mózgu	131
3. Percepcja twarzy	134
3.1. Mózgowe podłoże percepcji twarzy – model J. Haxby'ego	139
4. Mózgowa organizacja emocji – badania pacjentów z uszkodzeniami mózgu	139
4.1. Udział półkul mózgowych w kontroli emocji pozytywnych i negatywnych	139
4.2. Związek emocji ze strukturą mózgową	141
4.2.1. Strach	142
4.2.2. Wstręt	146
4.2.3. Smutek i złość	148
4.2.4. Radość i zdziwienie	149
5. Związek poszczególnych struktur mózgowych z rodzajem emocji: badania neuroobrazowe	150
5.1. Ciało migdałowe	151
5.2. Kora przedczołowa	152
5.3. Przednia część zakrętu obręczy i kory wyspy	154
6. Rola dynamiki w percepcji emocji	156
6.1. System neuronów lustrzanych	158
Bibliografia	161

Rozdział 6

Sposoby pomiaru inteligencji emocjonalnej

Katarzyna Martowska, Katarzyna A. Knopp	171
1. Wprowadzenie	171
2. Pomiar inteligencji emocjonalnej u osób dorosłych	175
2.1. Testy wykonaniowe (inteligencja emocjonalna jako zdolność)	175
2.2. Kwestionariusze samoopisowe (inteligencja emocjonalna jako cecha)	189
3. Pomiar inteligencji emocjonalnej u dzieci	205
4. Podsumowanie	213
Bibliografia	214

Część II**METODY BADANIA MOTYWACJI**

221

Rozdział 7**Motywacja ludzka i jej źródła**

Henryk Gasiul

223

1. Pojęcie motywacji i motywu	223
2. Podstawowe właściwości ludzkiej motywacji	226
3. Źródła i rodzaje motywów	229
3.1. Ogólny zarys możliwości interpretacyjnych	229
3.2. Motywy wewnętrzne vs. motywy zewnętrzne	232
3.3. Motywy ukryte vs. motywy jawne	235
3.4. Ogólny obraz źródeł motywacji	239
Bibliografia	246

Rozdział 8**Wybrane sposoby pomiaru motywacji osiągnięć**

Henryk Gasiul

250

1. Wprowadzenie	250
2. Wybrane modele interpretacji motywacji osiągnięć	252
2.1. Motywacja osiągnięć w interpretacji J.W. Atkinsona i jego kontynuatorów	252
2.2. Czeropolowy model motywacji osiągnięć M.V. Covingtona i C.L. Omelich	256
2.3. Model interpretacji motywacji osiągnięć według A.J. Elliota i H.A. McGrego	257
2.4. Model interpretacji dążenia do sukcesu lub unikania porażki w ujęciu P. Lockwood, Ch.H. Jordana, Z. Kunda	258
2.5. Rola nastawienia	259
2.6. Emocje a motywacja osiągnięć	261
2.7. Podsumowanie	263
3. Możliwości pomiaru	265
3.1. Procedury eksperymentalne – przykłady	265
3.2. Techniki kwestionariuszowe	267
3.2.1. Skala Motywacji Osiągnięć – wersja 10-itemowa (Achievement Motives Scale) w opracowaniu J. Langa i S. Friesa	269
3.2.2. Inwentarz Motywacji Osiągnięć H. Schulera, G.C. Thorntona, A. Frintrupa, M. Prochaski	270
3.2.3. Kwestionariusz Celów Związanych z Osiągnięciami (Achievement Goal Questionnaire) A.J. Elliota i H.A. McGregor	271

3.2.4. Skala Promocji – Prewencji (Promotion-Prevention Scale)	272
3.2.5. Inwentarz Preferowanych Stylów Pracy (Work Environment Inventory) – T. Amabile, N. Gryskiewicz	273
Bibliografia	274

Rozdział 9

Style przywiązania jako jednostkowe dyspozycje motywacyjne

Sławomir Ślaski	277
1. Przywiązanie i jego style – teoretyczne podstawy	277
2. Wybrane narzędzia do pomiaru stylów przywiązania	283
Bibliografia	287

Rozdział 10

Zachowania transgresyjne

Sławomir Ślaski	291
1. Pojęcie transgresji	291
2. Transgresja w teoriach psychologicznych	294
3. Zachowania transgresyjne i ochronne w ujęciu J. Koźmieleckiego	297
4. Kwestionariusz do badania zachowań transgresyjnych i ochronnych – lista zachowań alternatywnych (LIZA)	300
Bibliografia	304

Rozdział 11

Wartości jako dyspozycje motywacyjno-transgresyjne.

Pomiar wartości w kołowym modelu Schwartza

Jan Cieciuch, Shalom H. Schwartz	307
1. Wprowadzenie	307
2. Klasyczne modele wartości	308
2.1. Model G.W. Allporta i P.E. Vernona	308
2.2. Model M. Rokeacha	309
3. Współczesne ujęcie wartości: kołowy model S.W. Schwartza	310
3.1. Pojęcie wartości	310
3.2. Kołowa struktura wartości	311
3.3. Pomiar wartości w okresie dzieciństwa	319
4. Praktyczne rekomendacje dla badaczy stosujących PVQ	319
Bibliografia	322
Załączniki	326

Rozdział 12

Motywy tożsamościowe – sposób pomiaru w ujęciu teorii motywowanego konstruowania tożsamości

Anna Batory	335
1. Integrująca perspektywa teorii motywowanego konstruowania tożsamości	335
2. Nowa metodologia badania motywów	338
2.1. Budowa narzędzia	340
2.2. Obliczanie i analiza wyników	343
2.3. Uwagi dodatkowe: pojedyncze pytania jako miary zmiennych	345
Bibliografia	346

Rozdział 13

Motywy Ja i możliwości ich pomiaru

Henryk Gasiul, Włodzimierz Strus	349
1. Pojęcie motywów Ja – wprowadzenie ogólne	349
2. Kategorie motywów Ja – model SCENT	353
3. Funkcje motywów Ja oraz mechanizmy ich aktywizacji – kontrowersje	355
4. Pomiar motywów Ja – kwestionariusz motywów Ja (motywy samowartościowania)	358
5. Skala Lubienia siebie/Kompetencji siebie (Self-liking/Self-competence Scale) R.W. Tafari, W.B. Swanna, Jr.	365
6. Perspektywa personalistyczna propozycją uporządkowania motywów Ja	366
7. Kołowy Model Motywów Ja i ich pomiar w ujęciu H. Gasiula i W. Strusa	373
Podsumowanie	385
Bibliografia	385
Załączniki	390